رابطه ویژگی های شخصیتی با سبک های هویت در دانشجویان

راضیه صادقی*[1]، فخری تاجیک زاده[1]، مهناز مهرابی زاده هنرمند[1]

1) گروه روان شناسی بالینی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران

تاریخ دریافت: ۹۲/۹/۴ تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۲/۲۵

چکیده

مقدمه: در تعریف هویت، استمرار شخصیت به عنوان یک واژه کلیدی به کار می رود، استمرار شخصیت به این معنی است که فرد در طول زمان و مکان همان شخص است و نه شخص دیگر. بنا بر این هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی با سبک های هویت در دانشجویان کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز بود.

مواد و روش ها: پژوهش حاضر از نوع همبستگی متعارف می باشد. جامعه آماری در پژوهش حاضر، تمام دانشجویان کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز در سال ۹۲-۱۳۹۱ بود. نمونه در این پژوهش شامل ۳۶۰ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز بود، که به روش تصادفی چند مرحله ای خوشه ای انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده جهت جمع آوری داده ها در این پژوهش شامل پرسش نامه سبک های هویت و پرسش نامه پنج عاملی نئو بود. جهت تحلیل داده ها از روش همبستگی متعارف و نرم افزار SPSS استفاده شد.

یافته های پژوهش: ضرایب ساختاری به دست آمده در این پژوهش نشان داد که الگویی از نمره های بالا در وجدانی بودن، توافق پذیری و برون گرایی با الگویی از نمره های بالا در سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی($P<0.001$) همبسته هستند. بنا بر این یافته های این پژوهش نشان داد که ترکیب وجدانی بودن، توافق پذیری و برون گرایی پایین احتمال دو سبک هویت هنجاری و اطلاعاتی را کاهش می دهد.

بحث و نتیجه گیری: بنا بر این، نتایج پژوهش حاضر ارزش پیش بینی کنندگی ویژگی های شخصیتی را در سبک های هویت برجسته نمود.

واژه های کلیدی: ویژگی های شخصیتی، سبک های هویت، دانشجویان

***نویسنده مسئول:** گروه روان شناسی بالینی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران

Email: *raziehsadeghi90@yahoo.com*

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

مقدمه

ادراک فرد از خود به عنوان یک کل و سوال هایی مانند«من که هستم»، «چه می خواهم بشوم؟»«از زندگیم چه می خواهم؟» از جمله سوالاتی است که ممکن است فرد در دوران های مختلف زندگی با آن روبرو شود. این پرسش ها که چند سال ادامه خواهند یافت جستجوی هویت نامید می شود. به اعتقاد بسیاری از روان شناسان این گونه سوالات در دوران نوجوانی بسیار مهم می شوند با این حال ویژگی های شخصیتی و تغییرات محیطی و خانوادگی، در چگونگی مواجهه وی با چالش های زندگی نقش ماندگار بر جا می‌گذارد،(۱). شخصیت به مجموع ویژگی های فیزیکی، روانی، هیجانی و اجتماعی اطلاق می شود که فرد را موجودی بی همتا و متفاوت از دیگر افراد می سازد. به طور عام، رفتار ما تحت تاثیر این ویژگی ها و توانایی های شناختی و هیجانی قرار داشته و برای پیش بینی رفتار باید این ویژگی ها به طور دقیق مورد بررسی قرار گیرند،(۲). مک‌کریوکاستا،(۳،۴)، شخصیت را در امتداد پنج بعد یا پنج عامل اصلی شامل روان رنجورخویی(N) که با تمایل فرد برای تجربه اضطراب، تنش، ترحم جویی، خصومت، تکان شوری، افسردگی، عزت نفس کم و سلامت هیجانی پایین ارتباط دارد، برونگرایی(E) که تمایل فرد برای مثبت بودن، مردم آمیزی، جرات طلبی، لذت جویی، با محبت بودن را نشان می دهد، گشودگی به تجربه(O) و تمایل فرد برای کنجکاوی، استقلال، عشق به هنر، انعطاف پذیری، خردورزی و سازندگی اشاره دارد، توافق(A) به تمایل فرد برای بخشندگی، مهربانی، سخاوت، همدلی و همفکری، نوع دوستی، اعتمادورزی و ادب مربوط می شود، با وجدان بودن(C) را نیز گرایش به منظم بودن، کارا بودن، قابلیت اعتماد و اتکا، خود نظم بخشی، پیشرفت مداری، منطقی بودن و آرام بودن توصیف کرد.

اریکسون هویت را ایجاد هماهنگی میان تصور فرد از خودش به عنوان فرد بی نظیر و دارای ثبات و تصور دیگران می داند،(۵). در همین رابطه برزونسکی از «سبک های پردازش هویت» برای توصیف چگونگی پردازش اطلاعات مربوط به هویت استفاده کرده است. او بر این باور است که سبک های هویت، بازتابی از جهت گیری های پردازش اطلاعات هستند و نوجوان هنگام ساختن هویت خود و متعهد شدن نسبت به ارزش ها و باورها از آن ها استفاده می کند،(۶). برزونسکی از سه نوع سبک هویت نام می برد که عبارتند از«سبک اطلاعاتی»، «سبک هنجاری»، «سبک سردرگم- اجتنابی»،(۶). افرادی که سبک پردازش آن ها «اطلاعات» محور است، افرادی فعال، جستجوگر و ارزیاب هستند و به طور دائم در پی کسب اطلاعات مناسب جهت شکل دهی هویت خود می باشند. این دسته از افراد، هنگامی که با عقایدی مغایر با عقاید خود روبرو می شوند به آزمون و امتحان ابعاد مختلف اعتقادات خود بسیار راغب می شوند، افرادی که از«سردرگم-اجتنابی» برخوردارند از موقعیت هایی که مستلزم تصمیم گیری است، اجتناب می کنند. این افراد از رویارویی با مسائل و تصمیم های شخصی بیزارند. این نوع سبک با خوداندیشی، خودآگاهی و تلاش شناختی همبستگی منفی دارد، افراد دارای «سبک هنجاری» ارزش هایی را می پذیرند که مورد قبول افراد معتبر است، این افراد در قبال ارزش های پذیرفته شده احساست تعهد بالایی دارند و به طور معمول تمایلی به دریافت اطلاعات مغایر با ارزش های ذهنی خود ندارند این افراد نیاز زیادی به ساختارهای ذهنی و ارزشی آماده از خود نشان می دهند،(۶). در پژوهش دولینجرو کلنسی که در ارتباط با سبک های هویت و پنج عامل شخصیت صورت گرفت، نتایج حاکی از این بود که بین سبک های هویت اطلاعاتی، هنجاری، ویژگی های شخصیتی، برون گرایی، توافق و با وجدان بودن رابطه مثبت وجود دارد، برون گرایی یک رابطه مثبت باهویت اطلاعاتی دارد اما یک رابطه منفی با هویت هنجاری، اما هویت پراکنده و اجتنابی یک رابطه مثبت با روان رنجوری و یک رابطه منفی با ویژگی های شخصیتی دلپذیر بودن و با وجدان بود ندارد جستجوی هویت پیش نیاز رشد بهینه شخصی در طول زندگی است، و نتایج گسستگی هویت، فراتر از آن است که بتوان در این جا به تمامی آن ها اشاره کرد اما اریکسون معتقد است: فردی که قادر به یافتن ارزش های مثبت پایدار در فرهنگ، مذهب یا ایدئولوژی خود نیست، ایده آل هایش به هم می - ریزد،(۷). چنین فردی که از درهم ریختگی هویت رنج می - برد، نه می تواند ارزش های گذشته خود را ارزیابی کند و نه صاحب ارزش هایی می شود که به کمک آن ها بتواند آزادانه برای آینده طرح ریزی نماید، بسیاری از افراد، هنگامی که دچار بحران هویت می شوند، احساس پوچی، از خود بیگانگی، تنهایی و غربت می کنند،(۷). حتی گاهی به دنبال «هویت منفی» می گردند، هویتی درست برخلاف آن چه که اولیا و جامعه برای آن ها در نظر گرفته است. بسیاری از رفتارهای ضد اجتماعی و ناسازگارانه نوجوان را می توان از این دیدگاه توجیه نمود،(۸). با توجه به اهمیت نقش ویژگی های شخصیتی در شکل گیری سبک های

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

هویت لذا ضرورت دارد در خصوص عوامل پیش بینی کننده سبک های هویت پژوهش انجام شود. نتایج تحقیقات دوریزوسوئنز(۲۰۰۵) نشان می دهند که سبک هویت اطلاعاتی با همدلی بالا همراه است،(۹)، و هم چنین بر اساس تحقیقات برزونسکی و کوک(۲۰۰۰)، سبک هویت اطلاعاتی با روابط بین فردی پخته تر همراه است. از آن جائی که ویژگی های شخصیتی عمیقاً با نحوه ادارک و تفسیر فرد از جهان و واکنش او به رویدادهای استرس زا مرتبط است، طبیعی است که برخی ویژگی های شخصیتی از ویژگی های دیگر انعطاف پذیرتر است،(۱۰). افرادی که دارای ویژگی های شخصیتی انعطاف ناپذیر می باشند و هم چنین کسانی که نمی توانند پاسخ های خود را با تقاضای موقعیت خاص منطبق سازند فاقد مهارت های زندگی بوده و بدترین واکنش ها را به زندگی نشان می دهند،(۱). یافته های برخی از پژوهش ها نشان داده اند دانشجویانی که دچار سردرگمی هویت هستند، عزت نفس کمتری دارند و استدلال اخلاقی آنان رشد نیافته است، تکانشی هستند و تفکری نامنظم دارند و به دشواری مسئولیت زندگی خود را به عهده می گیرند، بیشتر به خودشان می پردازند و روابط فردیشان غالباً سطحی و گاه و بی گاه است،(۱۱). بر اساس نتایج برزونسکی و نورمی(۲۰۰۳)، سبک هویت سردرگم با افسردگی بالاتر همراه است که افسردگی یکی از مولفه - های صفت روان رنجورخویی است، در نتیجه افراد دارای هویت سردرگم گرایش به روان رنجورخویی بالا نشان می دهند.(۱۲)

لذا هدف از این پژوهش پیش بینی سبک های هویت دانشجویان بر اساس ویژگی های شخصیتی است. بنا بر این در راستای هدف پژوهش حاضر، این سوال مطرح است که آیا ویژگی های شخصیتی پیش بین سبک های هویتی در دانشجوان دانشگاه شهید چمران اهواز است.

مواد و روش ها

روش تحقیق حاضر از نوع همبستگی متعارف می - باشد. جامعه آماری شامل تمام دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱ بود و دانشگاه شهید چمران اهواز اجازه پخش پرسش نامه و مطالعه را تایید کرد.

از این میان، ۳۶۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای خوشه ای انتخاب شدند و در نهایت تحلیل داده - ها بر روی ۳۱۸ نفر انجام شد. روش نمونه گیری به صورت تصادفی چند مرحله ای خوشه ای انجام شد. شیوه اجرای این مرحله از پرسش نامه بدین صورت بود که از طریق هماهنگی با مسئول آموزش دانشکده های بیرون آمده از قرعه و مجوز اجرای پژوهش توانستیم پرسش نامه ها را بین کلاس های انتخابی توزیع کنیم. به این ترتیب که ابتدا از میان ۱۰ دانشکده ۴ دانشکده و سپس از میان هر دانشکده ۳ کلاس به صورت تصادفی انتخاب و بر اساس تمایل داوطلبانه افراد برای پاسخ دهی به تست ها استخراج شد. پس از اجرای تحقیق ۳۱۸ پرسش نامه برگشت داده شد.

پرسش نامه ها بین دانشجویان توزیع و از آن ها خواسته شد که کلیه آیتم ها را مطالعه کنند و به دقت پاسخ دهند و نیازی به ذکر نامشان نیست. ضمناً هیچ گونه محدودیت زمانی برای تکمیل پرسش نامه ها اعمال نشد و به آزمودنی ها در مورد هدف تحقیق توضیح مختصری داده شد. طرح تحقیق پژوهش حاضر همبستگی می باشد و از روش آماری همبستگی متعارف استفاده شد. تحلیل همبستگی متعارف شبیه رگرسیون چندگانه است، به این معنا که در این روش ترکیبی از متغیرهای پیش بینی‌کننده به منظور پیش بینی متغیرهای ملاک به کار برده می شود. تفاوت این دو روش در تعداد متغیرهای ملاک است. در رگرسیون چندگانه فقط یک متغیر ملاک وجود دارد، در صورتی که تحلیل همبستگی متعارف بیش از یک متغیر ملاک دارد.(۱۳)

ابزارهایی که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت شامل سیاهه پنج عاملی نئو: این پرسش نامه ابتدا تحت عنوان Neo با ۱۸۵ سوال در سال ۱۹۸۵ توسط مک کری و کاستا تهیه شده است. در این پژوهش از آزمون Neo. I که دارای ۶۰ سوال می باشد و پنج عامل روان رنجورخویی(N)، برون گرایی(E)، باز بودن(O)، توافق(A) و وجدانی بودن(C) را می‌سنجد استفاده شده است. هر خرده مقیاس دارای ۱۲ ماده است. پرسش نامه NEO برای به دست آوردن اندازه مختصر و مفیدی از ۵ فاکتور شخصیت ساخته شده است،(۱۴). آزمودنی جواب را در یک طیف ۵ درجه ای(کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم و کاملاً موافقم) انتخاب می‌کند. نمره گذاری این آزمون بر اساس نمره های ۴،۳،۲،۱،۰ می باشد. حداقل و حد اکثر نمره هر آزمودنی در هر یک از مقیاس های آن ۰ و ۴۸ می باشد. این آزمون برای افراد بالای ۱۷ سال مناسب است. مک کری و کاستا این آزمون را بر روی ۲۰۸ نفر از دانشجویان به فاصله ۳ ماه اجرا کردند و ضریب پایایی برای ۵ عامل به ترتیب ۸۳ درصد، ۷۵ درصد، ۸۰ درصد، ۷۹ درصد و ۷۰ درصد به دست آمد،(۱۴). روایی آزمون به وسیله

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

تحلیل عاملی سؤال های فرم بلند و بر اساس چرخش عامل ها حول ۵ عامل اصلی محاسبه شد، سوالاتی که حداکثر بارعاملی و اعتبار تشخیصی حول یک عامل را داشتند برای فرم کوتاه استخراج شدند.(۱۵)

سیاهه سبک هویت: این پرسش نامه یک مقیاس ۴۰ سوالی است که ۱۱ سوال آن مربوط به مقیاس اطلاعاتی، ۹ سوال آن مربوط به مقیاس هنجاری، ۱۰ سوال آن مربوط به مقیاس سردرگم یا اجتنابی و ۱۰ سوال دیگر مربوط به مقیاس تعهد است که برای تحلیل ثانویه استفاده می شود و یک سبک هویتی محسوب نمی شود. یعنی می توان تغییر تعهد را به منظور تفکیک افراد دارای تعهد زیاد و کم در مقیاس اطلاعات به کار برد،(۱۶). پاسخ به سوالات به شکل طیف لیکرت ۵ درجه ای می باشد که شامل کاملاً مخالف=۱ تا کاملاً موافق=۵ می باشد. بروزنسکی پایایی درونی(ضریب آلفا) مقیاس اطلاعاتی را ۶۲ درصد، مقیاس هنجاری ۶۶ درصد و مقیاس سردرگم یا اجتنابی را ۷۳ درصد گزارش کرده است،(۱۷). در مطالعه ای ضرایب آلفا برای مقیاس سردرگم یا اجتنابی(فرم ISI- 6G ۷۸ درصد و فرم ISI اصلی ۷۷ درصد) بیشتر از مقیاس هنجاری(فرم ISI-6G ۶۴ درصد و فرم ISI اصلی ۶۷ درصد) و مقیاس اطلاعاتی(فرم ISI-6G ۵۹ درصد و فرم ISI اصلی ۶۴ درصد) گزارش شده است. به طور کلی مقیاس ISI-6G موازی مقیاس ISI اصلی است و با اندازه های ملاک گوناگون به شیوه های پیش بینی شده ارتباط دارد،(۱۸). پایایی این پرسش نامه در پژوهش شیخ - الاسلامی با استفاده از آلفای کرونباخ برای سه سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم–اجتنابی به ترتیب برابر با ۵۸ درصد، ۴۷ درصد و ۶۴ درصد محاسبه شد،(۱۹). روایی آن نیز در پژوهش فولادچنگ و همکاران مورد بررسی قرار گرفت که شاخص KMO برابر با ۶۶ درصد و ضریب کرویت بارتلت برابر با ۱۲۹۰/۱۱ و در سطح $P<0.001$ معنی دار گزارش شد،(۲۰). در پژوهش حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ، پایایی این پرسش نامه ۶۸ درصد به دست آمد.

یافته های پژوهش

دامنه سنی کل نمونه مورد بررسی ۱۷ تا۳۰ سال بود. میانگین و انحراف معیار سن دانشجویان به تفکیک جنسیت در جدول شماره ۱ آورده شده است.

جدول شماره ۱. میانگین و انحراف معیار سن دانشجو

	تعداد	میانگین سنی	انحراف استاندارد
گروه پسر	۱۴۷	۲۱/۲۳	۲/۰۱۷
گروه دختر	۱۷۱	۲۱/۴۷	۲/۲۸۱
کل نمونه	۳۱۸	۲۱/۳۶	۲/۱۶۳

با توجه به این جدول میانگین سنی(انحراف معیار) در پسران ۲۱/۲۳ (۲/۰۱) و در دختران ۲۱/۴۷ (۲/۲۸) و در کل نمونه برابر با ۲۱/۳۶ (۲/۱۶) می باشد. جدول شماره ۲ میانگین و انحراف معیار نمره های دانشجویان را در متغیرهای پژوهش به تفکیک جنسیت نشان می دهد.

جدول شماره ۲. میانگین و انحراف معیار نمره های دانشجویان به تفکیک جنسیت در ویژگی های شخصیتی

متغیر	پسر		دختر		کل	
	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
روان رنجورخویی	۲۳/۰۱	۵/۸۰	۲۴/۰۵	۶/۶۸	۲۳/۵۷	۶/۳۰
برون‌گرایی	۲۸/۱۷	۵/۸۲	۲۸/۷۱	۶/۱۱	۲۸/۴۶	۵/۹۷
توافق	۲۶/۷۰	۴/۴۳	۲۶/۷۵	۳/۸۵	۲۶/۷۳	۴/۱۲
وجدانی بودن	۲۸/۱۵	۵/۲۶	۲۸/۸۰	۴/۱۰	۲۸/۵۰	۴/۶۷
گشودگی به تجربه	۲۳/۹۱	۴/۳۵	۲۳/۹۱	۳/۸۱	۲۳/۹۱	۴/۰۶
هنجاری						
اطلاعاتی	۳۱/۲۶	۵/۰۴۴	۲۳/۸۱	۴/۴۳	۳۲/۰۹	۴/۷۸
سردرگم–اجتنابی	۳۸/۶۰	۷/۰۳	۳۸/۴۳	۵/۵۷	۳۸/۵۱	۶/۲۸
	۲۵/۹۳	۶/۲۳	۲۵/۹۱	۵/۹۵	۲۵/۹۲	۶/۰۷

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

همان گونه که مندرجات جدول شماره ۲ نشان می دهد، میانگین(انحراف معیار) نمره های دانشجویان پسر در هویت هنجاری ۳۱/۲۶ (۵/۰۴۴)، هویت اطلاعاتی ۳۸/۶۰ (۷/۰۳)، هویت سردرگم-اجتنابی ۲۵/۹۳ (۶/۲۳)، روان رنجورخویی ۲۳/۰۱ (۵/۸۰)، برون گرایی ۲۸/۱۷ (۵/۸۲)، توافق پذیری ۲۶/۷۰ (۴/۴۳)، وجدانی بودن ۲۸/۱۵ (۵/۲۶) و گشودگی به تجربه ۲۳/۹۱ (۴/۳۵) می باشد. هم چنین شاخص های آماری برای دانشجویان دختر به ترتیب برابر با هویت هنجاری ۲۳/۸۱ (۴/۴۳)، هویت اطلاعاتی ۳۸/۴۳ (۵/۵۷)، هویت سردرگم-اجتنابی ۲۵/۹۱ (۵/۹۵)، روان رنجورخویی ۲۴/۰۵ (۶/۶۸)، برون گرایی ۲۸/۷۱ (۶/۱۱)، توافق پذیری ۲۶/۷۵ (۳/۸۵)، وجدانی بودن ۲۸/۸۰ (۴/۱۰) و گشودگی به تجربه ۲۳/۹۱ (۳/۸۱) می باشد. جدول شماره ۳ ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می دهد.

جدول شماره ۳. ماتریس همبستگی ویژگی های شخصیتی و سبک های هویت

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
گشودگی به تجربه	۱							
وجدانی بودن	۰/۱۵۲**	۱						
توافق پذیری	۰/۰۵۰	۰/۳۶۳**	۱					
روان رنجورخویی	۰/۰۳۲	۰/۰۱۸	-۰/۱۵۷**	۱				
برون گرایی	۰/۰۰۸	۰/۲۷۱**	۰/۲۶۶**	-۰/۴۰۹**	۱			
هویت اطلاعاتی	۰/۰۳۳	۰/۴۶۹**	۰/۳۴۵**	۰/۰۸۲	۰/۲۴۶**	۱		
هویت هنجاری	-۰/۱۷۵**	۰/۳۹۱**	۰/۳۶۱**	-۰/۱۰۷	۰/۲۴۹**	۰/۵۰۲**	۱	
هویت سردرگم-اجتنابی	۰/۰۲۰	۰/۰۹۵	-۰/۰۹۰	۰/۱۸۰**	-۰/۱۶۵**	۰/۱۹۹**	-۰/۱۱۳*	۱

* P<0.05, ** P<0.01

همان طور که در جدول شماره ۳ مشاهده می شود روابط بین هویت هنجاری با گشودگی به تجربه(۰/۱۷۵-)، وجدانی بودن(۰/۳۹۱)، توافق پذیری(۰/۳۶۱)، برون - گرایی(۰/۲۴۹) و روابط بین هویت اطلاعاتی با وجدانی بودن(۰/۴۶۹)، توافق پذیری(۰/۳۴۵)، برون گرایی(۰/۲۴۶) و روابط بین هویت سردرگم-اجتنابی با روان - رنجورخویی(۰/۱۸۰)، برون گرایی(۰/۱۶۵-) در سطح موردنظر(P<0.05) معنی دار می باشد.

در پژوهش حاضر برای بررسی رابطه متغیرهای پژوهش از روش تحلیل همبستگی متعارف استفاده گردید. ویژگی های شخصیت به عنوان پیش بین، سبک های هویت به عنوان ملاک در نظر گرفته شد تا رابطه چندمتغیری مشترک میان این دو دسته متغیر بررسی شود. مانند استفاده از هر روش آماری دیگری، معمول ترین کار در تحلیل داده ها تحلیل توابعی است که از نظر آماری معنی دارند. حداقل سطح معنی داری قابل قبول برای تحلیل داده ها سطح معنی داری P<0.05 می باشد که به عنوان سطح معنی داری رایج در تعیین معنی داری یک ضریب همبستگی مطرح است. جدول شماره ۴ نتایج آزمون های معنی داری برای مدل کامل تحلیل همبستگی متعارف را نشان می دهد.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

جدول شماره ٤. آزمون های معنی داری برای مدل کامل تحلیل همبستگی متعارف

نام آزمون	ارزش	نسبت F	df فرضیه	df خطا	سطح معنی داری
اثر پیلایی	۰/۴۳۰	۱۰/۴۲	۱۵	۹۳۳	<۰/۰۰۱
ویلکز لامبدا	۰/۵۹۸	۱۱/۶۳	۱۵	۸۵۳	<۰/۰۰۱
اثر هتلینگ	۰/۶۲۴	۱۲/۸۰	۱۵	۹۲۳	<۰/۰۰۱

همان طور که از جدول شماره ۴ مشاهده می شود معنی - داری مقدار لامبدای ویلکز($P<0.001$) نشان می دهد که بین دو دسته متغیر(ویژگی های شخصیتی و سبک های هویت) رابطه معنی دار وجود دارد. لامبدا نشان دهنده واریانسی است که توسط مدل تبیین نمی شود، در نتیجه ۱-λ اندازه اثر مدل کامل را در ماتریس r^2 آشکار می سازد. بر این مبنا، اندازه اثر سه تابع متعارف تحلیل برابر است با ۰/۴۰۲=۰/۵۹۸-۱. اندازه اثر، مقدار واریانس مشترک بین دو دسته متغیر است که مدل کامل قادر به تبیین آن می - باشد، بنا بر این مدل به دست آمده در این پژوهش، ۴۰ درصد از واریانس بین متغیرهای شخصیتی و سبک های هویت را تبیین می نماید.

تعداد توابع یا ابعادی که در تحلیل متعارف به دست می آید برابر با تعداد متغیرها در کوچک ترین دسته(پیش بین یا ملاک) است. در تحلیل متعارف یک روش برای بررسی معنی داری توابع، توجه به مقدار واریانسی است که هر تابع تبیین می نمایند. بزرگی رابطه بین یک جفت ترکیب خطی به وسیله ضریب همبستگی متعارف نشان داده می شود. مجذور این ضریب ممکن است مقدار واریانس مشترک بین دو متغیر متعارف نامیده شود. چون در این پژوهش متغیر ملاک شامل سه سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم-اجتنابی است، بنا بر این سه تابع یا بعد به دست آمد. اطلاعات مربوط به این سه تابع در جدول شماره ۵ آمده است.

جدول شماره ۵. ویژگی های توابع حاصل از تحلیل متعارف

شماره تابع	مقدار ویژه	درصد	درصد تراکمی	همبستگی متعارف	مجذور همبستگی
۱	۰/۵۴۰	۸۶/۶۱	۸۶/۶۱	۰/۵۹۲	۰/۳۵۰
۲	۰/۰۵۷	۹/۲۰	۹۵/۸۲	۰/۲۳۳	۰/۰۵۴
۳	۰/۰۲۶	۴/۱۷	۱۰۰	۰/۱۵۹	۰/۰۲۵

در تحلیل متعارف راه آسانی برای آزمون معنی داری توابع به صورت جداگانه وجود ندارد. یک روش برای بررسی معنی داری توابع، توجه به مقدار واریانس است که هر تابع تبیین می نماید. در جدول شماره ۵ مشاهده می شود که مجذور همبستگی های متعارف توابع به ترتیب برابر با ۰/۳۵، ۰/۰۵۴ و ۰/۰۲۵ است. پیرو شری و هنسان،(۲۱)، توابعی که کمتر از ۱۰ درصد واریانس را تبیین نمایند، کنار گذاشته و تفسیر نمی کنند، بنا بر این، فقط تابع اول که ۳۵ درصد از واریانس مشترک را تبیین می نمایند، تفسیر می شود و تابع دوم(۵/۴ درصد) و سوم(۲/۵ درصد) مورد تفسیر قرار نمی - گیرد.

علاوه بر روش فوق، آزمون معنی داری آماری توابع با استفاده از تحلیل کاهش بعد نیز به پژوهشگر اجازه می دهد که به کمک چیدمان سلسله مراتبی توابع معنی داری آماری آن ها را آزمون نماید. در جدول شماره ۶ نتایج تحلیل کاهش بعد توابع دوگانه این پژوهش نشان داده شده است.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

جدول شماره ٦. نتایج تحلیل کاهش بعد برای توابع متعارف

شماره ریشه	لامبدای ویلکز	نسبتF	df فرضیه	df خطا	سطح معنی داری
۱ تا ۳	۰/۵۹۸	۱۱/۶۳	۱۵	۸۵۳/۴۱	<۰/۰۰۱
۲ تا ۳	۰/۹۲۱	۳/۲۲	۸	۶۲۰	<۰/۰۰۱
۳ تا ۳	۰/۹۷۴	۲/۷۰	۳	۳۱۱	<۰/۰۰۱

در ردیف اول جدول شماره ۶ نتایج آزمون معنی داری اثر تجمعی توابع ۱ تا ۳ داده شده است. این آزمون نشان می دهد که آیا ترکیب هر سه تابع معنی دار است یا خیر. همان طور که پیش از این گفته شد اثر تجمعی توابع ۱، ۲ و ۳ (یا مدل کامل) از نظر آماری معنی دار است.($P<0.001$) اثر تجمعی تابع ۲ تا ۳ و هم چنین تابع ۳ تا ۳ ($P<0.001$) نیز معنی دارند. به عبارت دیگر هر سه تابع میزان معنی داری از واریانس مشترک میان دو دسته متغیرها را تبیین می کنند و رابطه بین دو دسته متغیر توسط هر سه تابع تبیین می شود.

نتایج تا به این جا نشان داد که بین دو دسته متغیر رابطه معنی داری وجود دارد اما نقش هر کدام از متغیرهای پیش بین و ملاک در توابع چقدر است؟ برای پاسخ به این سوال به ضرایب استاندارد و ساختاری متغیرها رجوع می-کنیم. در میان این شاخص ها برای تفسیر متغیرهای متعارف، ضرایب استاندارد از ثبات کمتری برخوردارند و تفسیر متغیرهای متعارف از طریق آن ها همراه با سوگیری است. بنا بر این ضرایب ساختاری برای تفسیر متغیرهای متعارف ترجیح داده می شود. منظور از ضرایب ساختاری سنجش رابطه خطی ساده بین متغیرهای مستقل(یا وابسته) و متغیرهای متعارف مربوط به خودشان می باشد. ضرایب ساختاری هم چون بار عاملی در تحلیل عامل تفسیر می شوند. جدول شماره ۷ ضرایب استاندارد، ضرایب ساختاری و مجذور ضریب ساختاری آن ها(یا واریانس تبیین شده) را برای مجموعه متغیرهای پیش بین و ملاک در تابع متعارف اول نشان می دهد.

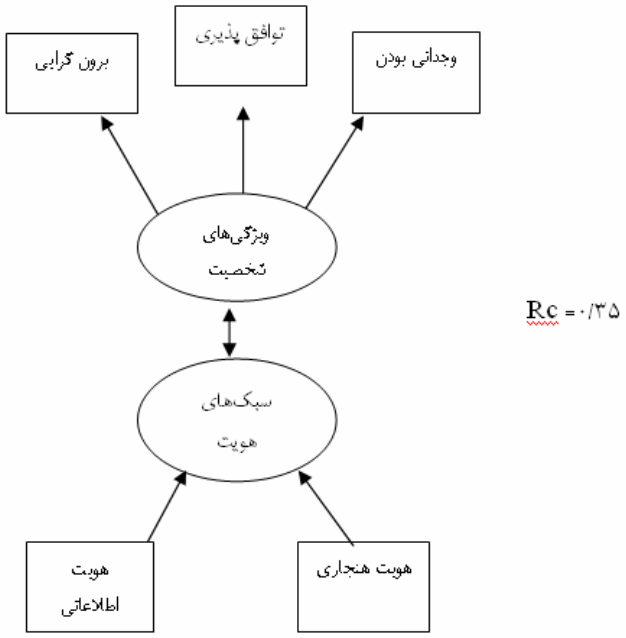
جدول شماره ۷. ضرایب استاندارد، ساختاری و مجذور ضرایب ساختاری متغیرها در تابع

متغیر	ضریب استاندارد	ضریب ساختاری	مجذور ضریب ساختاری
هویت اطلاعاتی	۰/۵۱۱	۰/۸۴۰	۷۰/۵۶
هویت سردرگم-اجتنابی	-۰/۰۹۱	-۰/۲۶۴	۶/۹۶
هویت هنجاری	۰/۶۱۷	۰/۸۸۴	۷۸/۱۴
R^2c			۰/۳۵
روان رنجورخویی	-۰/۵۴۴	-۰/۲۰۷	۴/۲۸
برون گرایی	۰/۲۴۰	۰/۵۴۲	۲۹/۳۷
توافق پذیری	۰/۳۸۸	۰/۶۸۸	۴۶/۷۸
گشودگی به تجربه	-۰/۲۷۶	-۰/۱۶۲	۲/۶۲
وجدانی بودن	۰/۶۶۰	۰/۸۲۵	۶۸/۰۶

پیرو آلپورت و پترسون،(۲۲)، فقط متغیرهای دارای ضرایب ساختاری حداقل۳۰ درصد مورد توجه و تفسیر قرار می گیرند. به این ترتیب مندرجات جدول شماره ۷ نشان می دهد که در تابع اول به ترتیب اهمیت وجدانی بودن(ضریب ساختاری، ۰/۸۲۵+)، توافق پذیری(ضریب ساختاری، ۰/۶۸۸+) و برون گرایی(ضریب ساختاری، ۰/۵۴۲+) سهم بیشتری در ترکیب خطی متغیرهای پیش بین دارند. از سوی دیگر، در این تابع از بین متغیرهای ملاک به ترتیب اهمیت هویت هنجاری(ضریب ساختاری، ۰/۸۸۴+) و هویت اطلاعاتی(۰/۸۴۰+) سهم بیشتری در ترکیب خطی متغیرهای ملاک دارند. به بیان دیگر، در تابع اول هویت هنجاری و هویت اطلاعاتی به وسیله وجدانی بودن، توافق -

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

پذیری و برون گرایی پیش بینی می شوند. هم چنین ضریب تعیین متعارف ۳۵ درصد می باشد که مقدار واریانس مشترک بین دو مجموعه متعارف متغیرهای پیش بین و ملاک را تعیین می کند.(نمودار شماره ۱)

نمودار شماره ۱. مدل مفهومی ویژگی های شخصیت با سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی

بحث و نتیجه گیری

بحران هویت که اریکسون،(۲۳)، حل آن را نشانه پیروزی و رسیدن به تعادل خود در دوره نوجوانی می داند، بحران خودیابی و تشکیل شخصیت است. در تعریف هویت، استمرار شخصیت به عنوان یک واژه کلیدی به کار می رود. استمرار شخصیت به این معنی است که فرد در طول زمان و مکان همان شخص است و نه شخص دیگر. از طرفی مدل پنج عاملی با در نظر گرفتن پنج عامل، دیدگاهی فراگیر و جامع به شخصیت دارد،(۲۴). اکثر تحقیقات انجام شده در مورد ارتباط مدل پنج عاملی و هویت بر اساس مدل مارسیا انجام گرفته اند و در بررسی ارتباط مدل پنج عاملی شخصیت و سازه هویت، مطالعات اندکی بر اساس سبک - های پردازش هویت برزونسکی،(۱۷)، انجام شده اند. بنا بر این هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی با سبک های هویت دانشجویان بود. ضرایب ساختاری به دست آمده در این پژوهش نشان می دهند که الگویی از نمره های بالا در وجدانی بودن، توافق پذیری و برون گرایی با الگویی از نمره های بالا در هویت هنجاری و اطلاعاتی همبسته هستند. بنا بر این یافته های این پژوهش نشان می دهد که ترکیب وجدانی بودن، توافق پذیری و برون گرایی پایین احتمال دو سبک هویت هنجاری و اطلاعاتی را پایین می برد. در ارتباط با موضوع پژوهش می توان به پژوهش مغانلو، وفایی و شهرآرای اشاره کرد که نتایج پژوهش آن ها بدین قرار بود: گشودگی به تجربه با هویت اطلاعاتی ارتباط مثبت و با هویت هنجاری ارتباط منفی دارد، وجدانی بودنی با سبک هویت اطلاعاتی و هویت هنجاری ارتباط مثبت دارد، برون گرایی و توافق پذیری ارتباط مثبت با هویت اطلاعاتی و هویت هنجاری دارد و روان رنجورخویی با هویت سردرگم-اجتنابی ارتباط مثبت وجود دارد.(۲۵)

بر اساس تحقیقات برزونسکی و کوک،(۱۰)، سبک هویت اطلاعاتی با روابط بین فردی پخته تر همراه است. نتایج پژوهش کلنسی و دالینجر(Calency&Dollinger) حاکی از آن است که ویژگی برون گرایی، توافق پذیری و وجدانی بودن با سبک هویت اطلاعاتی و هویت هنجاری ارتباط مثبت دارد. هم چنین سبک هویت سردرگم-اجتنابی

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

با روان رنجورخویی ارتباط مثبت دارد،(۱۲،۲۶). در مورد ارتباط گشودگی به تجربه با سبک های هویت، برزونسکی معتقد است بین ویژگی برون گرایی و توافق پذیری با سبک هویت هنجاری و اطلاعاتی همبستگی مثبت و با سبک هویت سردرگم–اجتنابی همبستگی منفی داشتند. ویژگی روان رنجوری با دو سبک اطلاعاتی و هنجاری ارتباط منفی و با سبک هویت سردرگم–اجتنابی ارتباط مثبت دارد هم چنین گشودگی به تجربه با هویت هنجاری ارتباط منفی دارد حسینی نسب و همکاران، مارسیا(Marcia) و دالیجر و کلنسی طی پژوهش های خود نشان دادند که بین روان رنجورخویی و هویت سردرگم–اجتنابی رابطه معنی دار و مثبت وجود دارد،(۱،۲۷،۲۸). در تحقیق دیگری که توسط دوریز و سوئنز(Duriez&Soenens) انجام شد ویژگی وجدانی بودن با هویت اطلاعاتی و هویت هنجاری ارتباط مثبت دارند. به علاوه در تحقیق آن ها بین ویژگی وجدانی بودن با سبک هویت هنجاری ارتباط مثبت مشاهده شده است. نتایج این پژوهش هم چنین نشان داد که روان رنجورخویی و گشودگی به تجربه در پیش بینی سبک های هویت نقش قابل توجهی ندارند،(۹). در مجموع این یافته ها نشان می دهد که با توجه به در نظر گرفته شدن همپوشی بین متغیرها در پیش بینی سبک های هویت، ویژگی های وجدانی بودن، توافق پذیری و برون گرایی از اهمیت بالایی برخوردار هستند. برزونسکی طی پژوهشی به این نتیجه رسید که برون گرایی با سبک هویت اطلاعاتی رابطه دارد،(۲۹). در تبیین یافته های فوق چنین می توانیم بگوییم که برون گرایی، آمادگی فرد را برای تجربه حوادث لذت بخش افزایش می دهد و این آمادگی ها می تواند به فرد کمک کند تا مخصوصاً در حوزه روابط شخصی و اجتماعی کارآمدتر ظاهر شود که باعث پیشرفت در هویت فرد می شود. ویژگی دیگر برون گرایی شامل مثبت بودن، قاطعیت و اجتماعی بودن است که نیز می توانند به سهم خود آمادگی های فرد را در زمینه روابط و عواطف اجتماعی تقویت کنند و از طرفی باعث تقویت هویت فرد شوند.(۲۹)

گروه نمونه پژوهش حاضر را دانشجویان ۱۷ تا ۳۰ ساله تشکیل می دادند، از این رو یافته های تحقیق حاضر، قابل تعمیم به اقشار دیگر جامعه و گروه های سنی دیگر نیستند. بنا بر این انجام پژوهش بر جمعیت های غیر دانشجویی می تواند تعمیم پذیری بیشتری را حاصل کند. به خصوص در مورد سبک های هویت انجام پژوهش روی افراد واقع در اوایل دوره نوجوانی(۱۵ تا ۱۸ ساله) ضروری به نظر می - رسد. مطالعه حاضر از نوع همبستگی بود که در آن متغیرها بدون این که دستکاری یا کنترل شوند، قبلاً اثر خود را بر جای گذاشتند، بنا بر این امکان تبیین علی روابط مشاهده شده بین متغیرها وجود نداشت.

سپاسگزاری

این مطالعه پس از تایید کمیته پژوهشی دانشکده روان شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز و با حمایت مالی دانشگاه شهید چمران اهواز انجام شده است و با منافع نویسندگان ارتباطی نداشته و برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد می باشد. در این پژوهش از همکاری دانشجویان شرکت کننده سپاسگزاری می گردد.

References

1.Hoseininasab D, Poursharifi H, Mohammadi V. [The relationship betweenpersonality characteristicswith differentidentitiesthirdfemale students inTabrizschool year]. Sci Educat 2010; 2: 81- 96. (Persian)

2.Yazd-Khasti F, Ghasemi S. [The relationship between personality and rejection and acceptance of children by them]. Stud Educat Psychol 2011; 12: 131-44. (Persian)

3.McCrea RR, Costa PT. Comparison of E-PI and psychoticism scale with measure of five factor model of personality. J Personal Individual Differ 1985; 6: 586- 97.

4.McCrea RR, Costa PT. Validation of the five factor model of personality. J Personal Soc Psychol 1987; 52: 81- 90.

5.Erikson EH. The problem of ego identity. J Am Psychoanaiytic Assoc 1956;8:361-9.

6.Berzonsky MD. Self-identity: The relationship between process and content. J Res Personal 1994; 28: 453-60.

7.Dollinger S, Calancy CM. Identity, styles and the Five- Factor model of personality. American: Basic Books; 2002.

8.Mohammadi F. Comparison ofemotional intelligence, sensation seekingand identity style between run away and common girls in Kermanshah Province. J Edu Psychol 2011;5:461-7.

9.Soenens B, Duriez B, Goossens L. Social-psychological profiles of identity styles: Attitudinal and social-cognitive correlates in late adolescence. J Adolesc 2005; 28: 107-25.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

10.Berzonsky MD, Kuk LS. Identity status, identity processingstyle, and the transition to university. J Adolesc Res 2000;15: 81-98.
11.Adams GR, Dyk P, Bennion LD. Parent-adolescent relationships and identityformation. In B. K. Barber & B. C. Rollins (Eds.), Parent-adolescent relationships; 1-17. Lanham, MD: University Press of America;1990.
12.Berzonsky MD, Nurmi SL. Interrelationship among identity process, content and structure. J Adolesc Res 2003; 18: 101-17.
13.Delavar A. [Theory and research in the humanities and social sciences]. Tehran: Roshd Publications; 1997.P. 274- 5.(Persian)
14.Amanallahi A. [The relationship between personality characteristics and interpersonal factors family and marital satisfaction]. J Uni Shahid Chamran 2004;6:382-6. (Persian)
15.Haghshenas H. Five factors model: Interpretation of manual and test norms NEO-FFI and NEO-PI-R. Shiraz: University of Medical Sciences; 2006.
16.Berzonsky MD, Neimeyer GJ. Identity status and identity processing orientation-:The moderating role of commitment. J Res Personal 1994; 28: 425-35
17.Berzonsky MD. Self-construction over the life-span: A process perspective on identity formation. Adv Person Construct Psychol 1990; 1: 155 -86.
18.Ghazanfari A.[Validation and standardization of Identity Style Inventory (ISI-6G)]. Stud Psychol Ferdowsi Uni 2003; 17: 81-94.(Persian)
19.Sheikh AR. [The relationship betweenidentity stylesandhigh school studentsto witnessschool in Shiraz]. J Self Martyrdom 2006;8:671-5.(Persian)
20.Folad CM, Sheikh AR , Safari H. [Predictive adolescent identity processing styles based on parenting style]. Psychol Magazine 2010; 14: 3-17. (Persian)
21.Sherry A, Henson RK. Conducting and interpreting canonical correlation analysis in personality research: a user- friendly primer. J Personal Assessment 2005; 84: 37-48.
22.Alpert MI, Peterson RA. On the Interpretation of Canonical Analysis. J Market Res 1972; 9: 187-92.
23.Erikson E. Identity and the life cycle Newyork: International universities press, Inc. directions (pp.201- 271). Newyork: springer;1959.
24.Streyffeler LL, McNally RJ. Fundamentalist and liberalpersonality characteristics of protestant Christians. Person Individual Differ 1988; 24: 579-80.
25.Maghanlo M, Vafaee M, Shahrarai M. [Relationship between the five factor model of personality and identity styles]. Psychol Res 2008; 11: 79-94.(Persian)
26.Calency SM, Dollinger SJ. Identity styles and the five factor model of personality. J Res Persony 1995; 29: 475-9.
27.Marcia JE. Identity in adolescence In J. Adelson (Ed). Handbook of addescent psychology. New yourk: Wiley (1980). (Persian)
28.Dollinger S, Calancy CM. Identity, styles and the Five-Factor model of personality. American: Basic Books; 2002.
29.Berzonskey MD. Identity processing styl, psychosocial resources and adolescrnce, perception of parent-adolescent relations. J Early Adolesc 2007; 27: 324-45.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]

The Relationship between Personality Traits and Identity Styles in Students

*Sadeghi R[*1], Tajikzadeh F[1], Mehrabizadeh-Honarmand M[1]*

(Recived: November 25, 2013 Accepted: March 16, 2014)

Abstract

Introduction: Continuity of personality is used as a keyword in the definition of identity. Character continuation means that the person is the same person over time and in places and not another one. So, the purpose of this study was to examine the relationship between personality traits and identity styles in students of Shahid Chamran University.

Materials & Methods: This was a canonical correlational study. The statistical population includes all B.A. students of Shahid Chamran University in Ahvaz during 2012-2013. The sample included 360 B.A. students of Shahid Chamran University selected through cluster mu-ltistage random sampling. NEO Five-Factor Inventory and Identity Style Inventory were used to collect data. For analyzing data, canonical correlation was used by SPSS software.

Findings: Structural coefficients showed that the pattern of high scores in conscientiousness, agreeableness and extraversion correlates with the pattern of high scores in normative and informational identity styles ($p<0.001$). Therefore, the finding of this research showed that the combination of conscientiousness, agreeableness and extraversion could probably reduce the likelihood ofnormative and informationnal identity styles.

Discussion & Conclusion: The findings of the present studyemphasized the predictive value of personality traits in identity styles.

Keywords: Personality traits, identity styles, students

*1.Dept of Psychology, Faculty Psychology and educational Sciences, Shahid Chamran University, Ahvaz, Iran (*corresponding author)*

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-12]